

Zraslo bo novo življenje

Marca se začne narava počasi prebujati in v vrtu lahko iz tedna v teden opazujemo spremembe. Sprva počasneje, ko sončni žarki pridobijo moč in se zemlja začne ogrevati, pa so spremembe vedno hitrejše in hkrati intenzivnejše.

▲ Potonike nas razveseljujejo od zgodnje pomladi naprej, ko začnejo njihovi poganjki kukati iz zemlje. Pri nekaterih sortah, po navadi pri tistih s temnejšimi cvetovi, so poganjki lahko tudi rdeče barve.

Na gredah s trajnicami je v začetku marca še zelo spokojno. Videti je, kot da se še niso prebudile in da si še vedno nabirajo moči, da se bodo pozneje lahko pokazale v vsem svojem razkošju. Tu in tam lahko opazimo liste nekaterih vednozelenih trajnic in prve spomladanske čebulnice, kot so žafrani, ki zacvetijo ob prvih pozno zimskih sončnih žarkih. Vendar je to le navidezno, saj lahko kmalu, že po nekaj sončnih dneh zaznamo začetke novega življenja in ponovne rasti. Če znamo opazovati in si vzamemo nekaj časa za sprehod po vrtu, lahko vidimo marsikaj zanimivega. Način, kako posamezna trajnica odžene, ter videz prvih spomladanskih listov in popkov so velikokrat prav zanimivi. Pri nekaterih vrstah nas namreč lahko še bolj navdušijo kot rastlina pozneje, ko je v polni razrasti.

◀ Mladi listi germanske peruše, *Matteucia struthiopteris*, so spomladi spiralasto zaviti, pozneje pa se počasi odvijajo. To je ena izmed lepših podob v spomladanskem vrtu.

▲ Listi host so spomladi zviti v tulce, ki se pozneje začnejo počasi odpirati in razpirati. Iz vsakega se razvije list.

Spomladi že vemo, kakšne barve bo poleti cvet

Trajnice namreč odganjajo zelo različno. Pri nekaterih vrstah lahko celo določimo, kakšne barve so cvetovi, saj se mladi, komaj odganjajoči listi razlikujejo med seboj. Tak primer so zvončniki, *Platycodon grandiflorus*. So poleti cvetoče trajnice, po navadi cvetijo modro, belo ali rožnato. Ko začnejo odganjati, so mladi listi in stebela pri modro cvetočih nekoliko vijoličaste barve, pri belo cvetočih pa svetlo zeleni. Razlika med njimi je očitna. Podobno je tudi lepih srčkih, *Dicentra spectabilis*. Stebla osnovne vrste, ki cveti rožnato in belo, so po navadi nekoliko rdečkasta, listi pa so temnejše barve. Listi in stebela sorte 'Alba', ki cveti belo, so podobno kot pri zvončnikih svetlo zelene barve. Tudi pri vrtnih kresnicah, *As-tilbe*, in še pri marsikateri drugi trajnici lahko opazimo podobno. Pozneje se te razlikuje po navadi izgubijo.

Spomladanska podoba hermeline, *Sedum telephium* 'Herbstfreude'. Hermelike začnejo odganjati že zgodaj pomladi, takrat, ko zacvetijo prve spomladanske čebulnice.

▲ Zanimiva kombinacija mladih listov vrednika, *Teucrium hyrcanicum*, in pisanolistne okrasne trave, *Molinia caerulea* 'Variegata'. Mladi listi so lahko bolj izrazite in živahne barve, kot jih zasledimo pri rastlini pozneje med letom.

◀ Mladi listi salomonovega pečatnika, *Polygonatum falcatum* 'Variegatum', so rožnate barve in nekakšen ovoj ščiti mlade liste, ki se bodo razvili pozneje.

Germanška peruša, *Matteucia struthiopteris*, v polni razrasti poleti

Enega najlepših in najzanimivejših primerov, kako se trajnice spreminjajo spomladi, lahko opazujemo pri praproti z imenom germanska peruša, *Matteucia struthiopteris*. Ta vitka svetlo zelena praprota lahko zraste tudi do enega metra visoko in jo sadimo v senčne dele vrta ter v nekoliko vlažna tla. Spomladi iz šopa rjavih, navadno postrizanih listov odženejo mladi svetlo zeleni listi, ki so na začetku polžasto zviti, pozneje pa se počasi odvijajo in rastejo do svoje končne velikosti. Opazovanje odvijanja mladih listov je vsako pomlad pravi užitek. K spomladanskemu vzdušju pripomorejo tudi čebulnice, kot so narcise, posajene okoli praproti.

Listi, zviti v tulce

Zanimivo je tudi odganjanje host, *Hosta*, trajnic senčnih leg, ki se odlikujejo predvsem po svojih lepih listih. Ti se pri različnih vrstah oziroma sortah razlikujejo

Hoste na gredi poleti. Iz listov, ki so spomladi zviti v tulec, se razvijejo razkošne rastline. ▶

▲ Salomonov pečatnik maja, v času cvetenja

po velikosti, barvi in obliki, vsi pa so spomladi zelo zanimivi. Listi host, katerih velikost lahko pri velikih sortah doseže tudi do pol metra in več, so spomladi, ko začnejo kukati iz zemlje, zviti v ozke, pokončne tulce, nameščene eden zraven drugega. Tulci se pozneje začnejo počasi odpirati ter razpirati in iz vsakega se razvije list, ki raste v šopu. Podobno kot listi so tudi tulci različnih barv in velikosti. Podobno so zviti listi tudi pri pisanolistnem salomonovem pečatniku, *Polygonatum falcatum* 'Variegatum'. Ta se odlikuje po rdečkastih steblih in zelenih listih z belo obrobo. Ko spomladi odžene, so listi ravno tako kot pri hostah zviti v tulec, le da je ta pri tej sorti salomonovega pečatnika rožnate barve in kot nekakšen ovoj ščiti mlade liste, ki se bodo razvili pozneje.

Posebno zanimive so v tem letnem času tudi potonike, *Paeonia*. Mladi poganjki se pri različnih sortah močno razlikujejo tako po obliki kot po barvi. Nekateri izmed njih so celo rdeči, čeprav so pozneje listi zelene barve. Razlike med posameznimi vrstami lahko opazujemo in občudujemo v Botaničnem vrtu v Ljubljani, kjer so različne vrste potonik posajene ena poleg druge.

Naučimo se opazovati

Spomladi, posebno aprila, ko so sončni žarki že močnejši, te spremembe potekajo precej hitro. Včasih se podoba rastline v nekaj dneh tako močno spremeni, da močno podvomimo, ali gre za isto rastli-

▲ Spomladanska podoba grede s trajnicami.

no. Zato so te spremembe še toliko bolj zanimive. Vsak letni čas namreč prinaša svoje lepote in radosti. Med trajnicami bi bilo resnično škoda zamuditi te spremembe in čakati le na to, da bo rastlina zacvetela. Rastline so lepe in zanimive skozi vse leto, le opazovati se jih je treba naučiti. Nad njimi smo še toliko bolj navdušeni, če pomislimo, kako so grede s trajnicami videti v rastnem delu leta, poleti in jeseni, ko se pokažejo v vsej svoji po-

javnosti in lepoti. Ravno to spreminjanje, ko tako rekoč iz nič zrastejo rastline najrazličnejših oblik, višin in lastnosti, je razlog, zakaj so trajnice tako priljubljena skupina okrasnih rastlin. Z njimi namreč v prostor vnesemo dinamiko in dopolnimo podobo našega vrta ali parka.

Besedilo in fotografije: Bernarda Strgar